

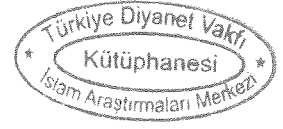
01 Temmuz 2021

İspanyolcada Ömer Seyfettin

D 476

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMANI

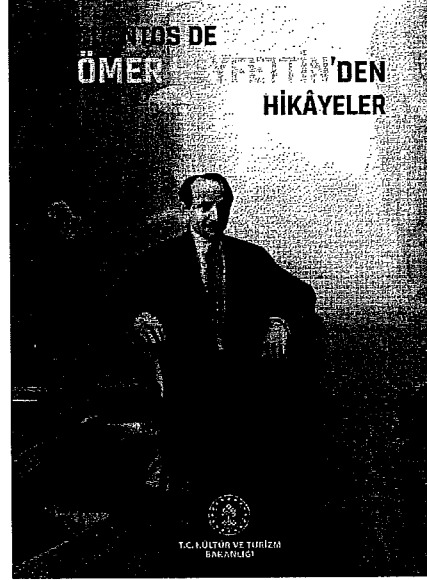
İNCİ ENGİNÜN

Bir tesadüf sonucu Kültür Bakanlığı'nın yayımladığı *Cuentos de Ömer Seyfettin'den Hikâyeler* adlı kitap elime geçti. Zikrettiğim isim, kitabın sırtındaki yazı, yoksa kitabın adı çok daha uzun.¹ Sadece Ömer Seyfettin adı yaldızlı, kalan kelimeler siyah. İsmi bu şekilde kısaltılmış olması da hoşuma gitti. *Cuentos de Ömer Seyfettin* İspanyolcaya çeviriyi, *Ömer Seyfettin'den Hikâyeler* ise Türkçesini ifade ediyor. Yazar iki ülkeyi bağlayan özne durumunda. Yapıları ve kelime istiflerinin farklı oluşu bu düzenlemeyi mümkün kılmış. Bir önsözü takiben Türkçe ve İspanyolca metinleri verilen otuz hikâye arasında çok tanınanlar olduğu kadar, daha az bilinenler de var:

Bahar ve Kelebekler, Balkon, Bir Vasiyetname, Birdenbire, Bit, Büyücü, Cesaret, Falaka, Horoz, İlk Namaz, Kazın Ayağı, Küçük, Lokanta Esrarı, Makul Bir Dönüş, Mermer Tezgâh, Miras, Nezle, Pembe İncili Kaftan, Piç, Rütbe, Şefkate İman, Topuz, Tos, Tuğra, Tuhaf Bir Zulüm, Türbe, Tütün, Velinimet, Vire, Yalnız Efe.

Kitaba 'Sunuş'u yazan Prof. Dr. Ertuğrul Önalp. 1996 yılında Ömer Seyfettin'den çevirdiği hikâyelerin Madrid'te resimli bir kitap olarak basıldığı ve bunun Ömer Seyfettin'i hiç tanımayan İspanyol edebiyat çevrelerinde bir yenilik olduğunu belirtmekte ve daha önce Ömer Seyfettin'den söz etmiş kaynaklar ve İspanyolcaya çevrilmiş birkaç hikâyesinden söz etmektedir. Elimizdeki kitapta yer alan hikâyelerin TEDA'nın TİŞÇAT çeviri atölyesine katılan Türk ve İspanyol çevirmen grubu tarafından İspanyolcaya tercüme edildiğini belirtmektedir. Kısa olmakla birlikte yazarın yetiştiği tarihî dönemi ve hayat hikâyesini de kısaca nakleden Önalp, Ömer Seyfettin'deki millî uyanışı ve devletin yıkılış sürecini de hiçbir fazlalığa kaçmadan özetlemiştir. 1911'deki *Genç Kalemler*'de başlatılan Yeni Lisan akımı yolunda yazdığı hikâyelerle Ömer Seyfettin'in aradan bir yüzyıl geçmesine rağmen eskimediğini zikreder ve esir düştiğinde yazdığı anılardan da bir paragraf almıştır. Önalp çevirdiği hikâyeler hakkında kısaca bilgi verdiği gibi *Kavevala* ve *İlyada* destanlarının çevirilerini dile getirir. Cervantes'in *Don Kişot*'u hakkındaki makalesini de zikrederek Ömer Seyfettin'in o günlerdeki *Don Kişot*'un kötü çevirisini de eleştirdiğini söyler. Önalp, Ömer Seyfettin'in Türk hikâyeciliğine hem sade dili hem de günlük konuşma dilini getirmesi bakımından katkısını önemli bulur. "Vakitsiz ölümüyle" Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu

görememesine hayıflanmakla birlikte okurların ilgisini sonuna kadar uyanık tutan hikâyelerinin, batılı ünlü hikâyeciler ayarında olduğunu söyler: "Eğer eserlerini Fransızca yazmış olsaydı büyük bir ihtimalle ünlü Batı dünyasında Maupassant, Çehov ve Panait Istrati gibi yazarlardan farklı olmayacaktı." "Yeni nesillerin Ömer Seyfettin'in eserlerinde verdiği mesajlardan ve hayat felsefesinden çok şeyler öğrenmeleri gerektiğine inanarak ölümünün yüzüncü yılında onu bir kez daha saygıyla anıyoruz" Önalp'ın sunuşunun son cümlesidir.

Bu kitabın hayırlı olmasını dilerken bir anlamda ortak bir coğrafyayı paylaştığımız hâlde özellikle İspanya'da Türkçeden pek çeviri yapılmadığını ve birbirimizi fazla tanımadığımızı biliyoruz. Halbuki İstanbul'un İspanyollardan söz etmesi hayli eski bir tarihe dayanır. Zehra Tosya'nın ilk kadın yazarların eserlerinden olarak yayınladığı *Zafer Hanım*'ın *Aşk-ı Vatan* (1994) adlı kitabının kahramanı da İstanbul'a getirilmiş bir İspanyoldur. Bu kitap ilk yayımlandığında Ahmet Mithat'ın ondan söz ettiğini, sonra da *Don Kişot*'tan mülhem *Çengi* romanını yazdığını biliyoruz.² Sonraki yıllarda Lorca ve Unamuno'dan yapılan çevirileri okumuş, Lorca'nın eserlerini sahnelerimizde seyretmiş olduğumuz hâlde, bir süre galiba biz de İspanyol yazarlarını fazla takip edemedik. Lorca'nın bir zamanlar sahnelerimizde oynanan ve kendi coğrafyamızdaki bazı olayları hatırlatan oyunlarını unutmak mümkün mü? Bazılarını kendisi de oyun yazarı

olan Turan Ofazoğlu çevirmişti. Unamuno'yu Türkçede değerli şair ve çevirci Behçet Necatigil tanıtmıştı. İspanyol yazarlarından Carlos Ruiz Zafón'un (1964-2020) *Rüzgârın Gölgesi* adıyla çevrilen romanını okuduğumda büyülenmişim. Eserin bütün İspanyol kültürünü harmanlaması ve eşsiz resim kültürünü de hemen her sayfada taşımaya hayran olmuşum.³ Öteden beri edebiyat çevrelerinde İspanyol ve Türk şiirinde gurbet konusunun yaygın olduğu söylenir. Bu konuda bir eser maalesef okumadım.

Akdeniz'in sıcak insanların birbirlerine hem çok yakın hem de çok uzak oluşları, birbirleriyle tanıdıkça aralarındaki mesafeyi azaltır umudumu hiç kaybetmedim. Akdeniz medeniyetinin serpintilerinin Akdeniz çevresindeki bütün ülkelerde bulunduğu ortak kültürleri, mazimizi inkâr etmeden ama onu intikam silahlarına dönüştürmeden ortaklaşa paylaşamaz ve zenginleştiremez miyiz? Bir toplantıda az nüfuslu İskandinav ülkelerinin temsilcilerinin pratik çözümler olarak ileri sürdükleri tekliflerin bizim ülkelerimiz için hayalden öte olabileceği gerçeğini konuştuğumuz bir İtalyan meslektaş, yizde yüz katıldığım su itirazı yapmıştı "ya ülkelerinin nüfusu bizimki kadar olsa ne yapacaklar." İnsanlığın olgunlaşması ne kadar uzun süre alıyor. Yine de uzak hedefler buldukça onların da zamanla gerçekleşmesi kaçınılmaz olur. İşte Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin İspanyolcaya çevrilmesini bu mantıkla yorumlamaktan kendimi alamadım ve emeği geçenlere saygı duydum. Hikâye seçimlerini de anlamlı buldum, sayın Önalp belli ki gelişigüzel bir seçimle yetinmemiş, seçtiklerinin İspanyol okuyucusunda ilgi uyandırmasına dikkat etmiş. Sadece "Bit" hikâyesinin İspanyollara hiç de yabancı olmayan Heinsius'un bir konuşmasından söz etmesi bile yabancı okuyucuyu ilk anda kavrayacak bir özellik değil mi?⁴ Bir dönem ayrılıkları belirtmeye yardım eden Mukayeseli Edebiyat çalışmaları, artık küçülen dünyamızda birbirimizi anlamaya hizmet etmez mi? Dilerim bu çeviri böyle bir kıpırtıyı uyandırmakta yardımcı olur. ■

¹ *Ölümünün 100. yıl dönümü anısına Ömer Seyfettin'den Hikâyeler Cuentos de Ömer Seyfettin En conmemoración de los 100 años de su muerte*, ed. Ertuğrul Önalp, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

² *Ahmed Mihhat Efendi ile Şair Fitnat Hanım*, hzl. Hakka Tank Us, İstanbul: Vakıf Mat., 1948, s. s. 30-31.

³ İnci Enginün, "Kitaptan Kadere", BDK Beyazat Devlet Kütüphanesi, 8, Haziran 2012, s. 24-25.

⁴ Daniel Heinsius (1580-1655) Hollanda rönesansının en önemli düşünürlerindedir.